

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ:
НАЦІОНАЛЬНИЙ, ЄВРОПЕЙСЬКИЙ,
ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИЙ ВИМІРИ**

Матеріали

науково-практичного круглого столу

(м. Суми, 27 січня 2023 року)

Суми
Сумський державний університет
2023

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Махінчук В. М., д-р юрид.наук, професор, заслужений юрист України, заступник директора з наукової роботи НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Попович Т. Г., канд. юрид. наук, старший дослідник, учений секретар НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Деревянко Б. В., д-р юрид. наук, професор, головний науковий співробітник відділу правового забезпечення ринкової економіки НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України;

Руденко Л. Д., канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки СумДУ;

Плотнікова М. В., канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ;

Сікорська І. М., канд. наук з держ. упр., доцент, голова правління Української асоціації викладачів і дослідників європейської інтеграції;

Швагер О. А., канд. юрид. наук, асист. кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства СумДУ

*Видання рекомендоване до видання рішенням вченої ради
Навчально-наукового інституту права СумДУ
(протокол № 6 від 08.02.2022 року)*

Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри : матер. науково-практичного круглого столу (Суми, 27 січня 2023 р.). – Суми : Сумський державний університет, 2023. – 150 с.

До збірника ввійшли тези доповідей та повідомлення викладачів, студентів, учених та аспірантів ЗВО і наукових установ, які брали участь у засіданні науково-практичного круглого столу «Правове регулювання фінансових послуг: національний, європейський, глобалізаційний виміри», присвяченого актуальним питанням правового регулювання ринків фінансових послуг в Україні та Європейському Союзу й проведеного в рамках реалізації освітнього проекту «619998-EPP-1-2020-1-UA-EPPJMO-MODULE Європейські стандарти захисту прав споживачів фінансових послуг», що реалізується за підтримки Виконавчого агентства ЄС з освіти та культури (напрямок Модуль Жана Моне програми Erasmus+).

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Підтримка Європейською комісією випуску цієї публікації не означає схвалення змісту, що відображає лише думки авторів, і Комісія не може нести відповідальності за будь-яке використання інформації, яка міститься в ній.

УДК 347.73:336.1(063)

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО.....	7
<i>Levkina R.V., Kotko Ya.M.</i> INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL MECHANISM OF ADAPTATION OF UKRAINIAN FINANCIAL LEGISLATION TO THE EU LEGAL SYSTEM.....	9
<i>Shvaher O.</i> FINANCIAL INCLUSION IN THE CONTEXT OF SDG.....	13
<i>Бабко Н.М., Мандич О.В</i> ДІДЖИТАЛ ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ФІНАНСОВОГО ЗАХИСТУ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ.....	16
<i>Бондар Ю. А.</i> ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СФЕРИ НАГЛЯДУ ЗА ВІТЧИЗНЯНИМ СТРАХОВИМ РИНКОМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	24
<i>Борщенко В.В.</i> ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ СФЕРИ НАГЛЯДУ ЗА ВІТЧИЗНЯНИМ СТРАХОВИМ РИНКОМ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	24
<i>Грицай А.А., Тверезовська І.С.</i> ЗАХИСТ ПРАВ ІНВЕСТОРІВ КРАУДФАНДИНГОВИХ ПРОЄКТІВ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ ТА В УКРАЇНІ.....	27
<i>Гуцалюк О. М., Гаврилова Н. В.</i> ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	31
<i>Даценко О. І.</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ ШАХРАЙСТВУ З ПЛАТІЖНИМИ ІНСТРУМЕНТАМИ У СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ТА ЄС.....	36
<i>Деменко К.Е.</i> ВАЛЮТНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ З ВАЛЮТНИМИ ЦІННОСТЯМИ.....	40

Денисенко С. І.
СУДОВА ПРАКТИКА СУДУ ЄС ЯК ОСНОВА
ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ.....43

Деревянко Б. В.
ПРО ПОПУЛЯРИЗАЦІЮ ДЕРЖАВОЮ КРИПТОВАЛЮТ
І КРИПТОМАТІВ СЕРЕД ГРОМАДЯН УКРАЇНИ.....47

Дмитренко Е.С.
ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В
УКРАЇНІ: БЕЗПЕКОВИЙ ВИМІР.....51

Загола Т. М.
СКЛАДОВІ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....55

Запорожченко А. В.
ІНСТИТУЦІАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО
АРБІТРАЖУ В УКРАЇНІ ПІД ЧАС ВІЙНИ: НЕОБХІДНІСТЬ ТА
СВІТОВІ ТРЕНДИ.....59

Зінченко Г. С.
СПІВРОБІТНИЦТВО РАХУНКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ ТА
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ АУДИТОРІВ В КОНТЕКСТІ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....63

Карпюк І. В.Гальчич І. П.
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ
ПОСЛУГ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ФІНАНСОВОЇ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....67

Корнева Т. В.Сірочук І.В.
ПРОЗОРІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ.....69

Кочин В. В.
ЗАКОНОДАВЧЕ ВНОРМУВАННЯ САМОРЕГУЛЮВАННЯ НА
РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ: СУЧАСНИЙ СТАН
ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....74

Кучмістенко О.В.

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ПІД ЧАС
ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ.....78

Максюта А.О.

ПОРЯДОК ДОСТУПУ БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ
ДО БАНКІВСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ.....82

Маланчук Т. В.

ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ, ЯКІ
ПЕРЕБУВАЮТЬ ПІД ЗАГРОЗОЮ ОКУПАЦІЇ ДЕРЖАВОЮ-
АГРЕСОРОМ.....85

Новікова М. М.

ПРАВОВИЙ СТАТУС ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОРГАНУ З РИНКІВ
ЦІННИХ ПАПЕРІВ (ESMA).....88

Носирев О. О.

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ.....92

Плотнікова М. В.

УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ НА ЕТАПІ НОРМОТВОРЕННЯ У
СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ
У ЄС ТА В УКРАЇНІ.....96

Руденко Л.Д.

ЩОДО ЮРИСДИКЦІОНОЇ ФОРМИ ЗАХИСТУ ВІД ФІНАНСОВОГО
ФІШИНГУ.....105

Сагайдак В. О.

ВПЛИВ ЧЛЕНСТВА ДЕРЖАВИ У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ
НА ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТАТУСУ БАНКУ ЛАТВІЇ.....109

Семіног С. В.

НОВЕЛИ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ПОЗИЧАЛЬНИКІВ, МАЙНО
ЯКИХ ПОШКОДЖЕНО, ЗНИЩЕНО АБО ЗАЛИШИЛОСЬ
НА ОКУПОВАНІЙ ТЕРИТОРІЇ.....113

<i>Ставерська Т. О.</i> ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ КРИПТОВАЛЮТ ЯК ІНСТРУМЕНТА РОЗРАХУНКІВ.....	117
<i>Старинський М.В.</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ ПОВ'ЯЗАНИХ З ОБІГОМ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ В УКРАЇНІ.....	121
<i>Ткаченко В.М.</i> ПИТАННЯ ПРИВЕДЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ.....	124
<i>Трембіч А. Я.</i> МАЙБУТНЄ ІНСТИТУТУ СТРАХУВАННЯ ЯК НЕПОЙМЕНОВАНОГО СПОСОБУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У ГЛОБАЛЬНОМУ СВІТІ.....	127
<i>Туркот О. А.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ФІНАНСОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО АГРАРНИХ АКЦІОНЕРНИХ ТОВАРИСТВ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ ЄВРОСОЮЗУ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	134
<i>Цветков А.М.</i> ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕЄСТРАЦІЇ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ НАЦІОНАЛЬНИМ БАНКОМ УКРАЇНИ.....	136
<i>Цукан С.В.</i> НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБОРОТУ ВІРТУАЛЬНИХ АКТИВІВ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	140
<i>Шейн Д.С.</i> ЗАХИСТ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В КОНТЕКСТІ ПРИНЦИПУ NULLUM POENA SINE LEGE: НЕДОЛІКИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ.....	145

СУДОВА ПРАКТИКА СУДУ ЄС ЯК ОСНОВА ДЛЯ УДОСКОНАЛЕННЯ МИТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Денисенко С. І.

*кандидат юридичних наук, доцент, старший викладач кафедри міжнародного, європейського права та порівняльного правознавства
Сумський державний університет*

Основним досягненням у напрямку зближення національного митного законодавства України із законодавством ЄС стало підписання у 2014 році Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. У зв'язку з цим українськими законодавцями ведеться постійна робота з приведення митного законодавства України у відповідності до глави 5 Угоди про асоціацію та додатка XV «Наближення митного законодавства». Не менш важливим інструментом для допомоги у повсякденній роботі українських законодавців у цьому напрямку є судова практика Суду Європейського Союзу.

Треба зазначити, що на Суд ЄС покладається завдання тлумачення норм права Євросоюзу, крім того, принципи і правила такого тлумачення, вироблені Судом під час розгляду справ, набувають обов'язкового статусу. Тлумачення та застосування Судом ЄС норм права забезпечують загалом дотримання права ЄС. Суд встановлює та розвиває основні принципи права ЄС, по-перше, для того щоб заповнити прогалини, які існують в установчих договорах, а по-друге, для того, щоб зблизити право ЄС з правом держав – членів ЄС і, таким чином, забезпечити повагу основних правових принципів та цінностей, що визнаються та охороняються у правових системах держав-членів. Таким чином Суд ЄС виконує правотворчу функцію, оскільки закріплюючи основні принципи права та заповнюючи прогалини установчих документів, створює приписи які є обов'язковими для всіх суб'єктів права ЄС.

Необхідно також відмітити, що система права ЄС представляє собою сукупність норм які закріплені у "первинних" та "вторинних" джерелах. Крім того, у якості джерел права виділяють принципи, які не зафіксовані в нормативних джерелах, однак які розробляються та формулюються в процесі діяльності Суду ЄС. Таким чином, діяльність Суду ЄС є однією із рушійних нормотворчих сил у рамках правової системи ЄС, що обумовлює актуальність вивчення його практики.

Практика Суду Європейського Союзу має принципове значення у правопорядку ЄС, а отже, і для третіх країн, перед якими стоїть завдання наближення законодавства. У зв'язку з цим практика Суду ЄС дуже важлива для України яка наближує своє національне законодавство у відповідності до права ЄС. Треба також зазначити, що у багатьох аспектах право ЄС заснованою на прецедентному праві. Рішення Суду роз'яснюють, коли країни-члени порушують законодавство ЄС, та як його необхідно тлумачити і застосовувати на національному рівні [1, с. 6].

Суд ЄС має повноваження вирішувати юридичні суперечки між країнами-членами, інститутами ЄС, підприємцями та приватними особами. Щоб справлятися з багатотисячним потоком справ, Суд поділено на дві інстанції: Суд, що займається запитами на попередні постанови від національних судів, певними позовами щодо анулювання та апеляцій; та Суд загальної юрисдикції, що займається всіма позовами щодо анулювання від приватних осіб та компаній та деякими позовами від країн-членів ЄС. Спеціальний Суд – Суд цивільної служби – виносить рішення щодо розбіжностей між ЄС та його держслужбовцями.

Існує чотири типи поширених судових справ які розглядає Суд ЄС. Перший тип справ це попередні рішення – суди в кожній державі ЄС відповідають за належне застосування законів ЄС. Якщо у суді держави-члена ЄС виникають сумніви у тлумаченні або юридичній силі закону, він може, а в деяких випадках зобов'язаний звернутись до Суду ЄС за консультацією. Консультація надається у формі обов'язкового попереднього рішення. Дане рішення є важним засобом для громадян країн ЄС, так як вони можуть через національні суди визначити, наскільки право ЄС впливає на їх життя. Другий тип справ це вирішення справ про правопорушення – Європейська комісія або (у деяких окремих випадках) країна-член ЄС може ініціювати розгляд, якщо вважає, що певна країна не виконує своїх зобов'язань згідно із європейськими законами. Суд розглядає звинувачення та виносить своє рішення. У разі визнання правопорушення винна країна має негайно виправити ситуацію щоб уникнути санкцій, які може накласти Суд ЄС. Третій тип справ це розгляд про анулювання – якщо будь-яка країна-член ЄС, Європейська Рада, Комісія або (за певних обставин) Європейський Парламент вважають, що певний закон ЄС неправомірний, вони можуть звернутися з проханням анулювати його. Позови про анулювання можуть бути подані також приватною особою, якщо закон безпосередньо негативно впливає

безпосередньо на самих громадян. Четвертий тип справ це розгляд справ про бездіяльність – якщо Європейський Парламент, Рада, Комісія не приймають певних рішень за певних обставин, як це вимагає Договір про Європейський Союз, країни-члени ЄС, інші інститути Союзу та (за певних обставин) приватні особи або компанії можуть подати скаргу до Суду ЄС для офіційної реєстрації порушення [2].

Необхідно відмітити, що рішення Суду ЄС являється окремою групою джерел митного права ЄС та відноситься до «вторинного права». Під вторинним право розуміється уся сукупність джерел які ухвалені інституціями ЄС, а також усі інші акти, що ухвалені на підставі установчих договорів. Особливість вторинних джерел права полягає в тому, що його нормативні джерела являються результатом діяльності самих інститутів ЄС

На даний час для України судова практика Суду ЄС, як джерела митного права ЄС, відіграє дуже важливу роль на шляху наближення її митного законодавства до законодавства ЄС та застосування загальної практики у цій сфері. У зв'язку з чим розглянемо один з прикладів судової практики Суду ЄС з митних питань, які заслуговують на увагу.

Так, за справою № C-528/14 (*X v Staatssecretaris van Financiën*) Суд ЄС виніс рішення стосовно застосування статті 3 Регламенту Ради (ЄС) № 1186/2009 від 16 листопада 2009 року про систему Співтовариства для звільнення від сплати мита [3] Верховний суд Нідерландів подав звернення щодо ухвалення попереднього рішення у ході розгляду справи між громадянином X та Міністром фінансів (*Staatssecretaris van Financiën*) стосовно відмови останнього дозволити громадянину X перевезти його особисту власність із Катару до Нідерландів без сплати ввізного мита. Фактичні обставини цього спору були такими: до 1 березня 2008 року позивач проживав та працював у Нідерландах. З 1 березня 2008 року по 1 серпня 2011 року він працював у Катарі, де отримав житло від свого роботодавця. Позивач мав як професійні, так і особисті зв'язки з цією третьою країною. Його дружина продовжувала жити і працювати в Нідерландах. Вона відвідала його шість разів, загальна тривалість відвідувань становила 83 дні. Протягом зазначеного періоду позивач провів 281 день за межами Катару: відвідував свою дружину, своїх дорослих дітей і родину у Нідерландах та у відпустці їздив до інших країн. Плануючи повернення до Нідерландів, позивач звернувся з проханням видати йому дозвіл на імпорт особистого майна до Європейського Союзу з Катару без стягнення ввізного мита відповідно до статті 3

Регламенту № 1186/2009. Це прохання було відхилено рішенням податкового інспектора на тій підставі, що не було зміни звичайного місця проживання у значенні цієї статті. Вважалось, що протягом усього часу перебування у Катарі він зберігав своє звичайне місце проживання у цій державі-члені, тому така третя країна ніколи не була його звичайним місцем проживання.

Суд ЄС виніс рішення стосовно застосування статті 3 Регламенту 1186/2009/ЄС яке означає, що для цілей застосування цього положення фізична особа не може одночасно мати звичайне місце проживання у державі-члені та у третій країні. Під час проведення загального оцінювання відповідних фактів за таких обставин, коли особа одночасно має особисті і професійні зв'язки у третій країні та особисті зв'язки у державі-члені, для визначення того, чи така особа має звичайне місце проживання у значенні статті 3 Регламенту 1186/2009/ЄС у третій країні, необхідно звернути особливу увагу на тривалість перебування такої особи у третій країні [1, с. 174].

Зазначене вище рішення Суду ЄС має важливе значення для України як кандидата в члени ЄС та яка приводить у відповідність митне законодавство України до законодавства ЄС. Дане рішення надає відповідь на практичні питання які виникають у процесі застосування Регламенту Ради (ЄС) № 1186/2009 в Нідерландах.

Отже, судова практика Суду ЄС у сфері митного законодавства направлена не тільки на реалізацію правосуддя у межах правової системи ЄС, але також впливає на процес формування та удосконалення митного законодавства краї які прагнуть у майбутньому стати членом Європейського Союзу. Для України як кандидата на членство в ЄС судова практика Суду ЄС має важливе значення на шляху введення її митного законодавства у відповідність із законодавством ЄС.

Література:

1. Огляд прецедентного права Суду Європейського Союзу у сфері, що регулюються Угодою про асоціацію між Україною та ЄС. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/imce/ohliad-pretседentnoho-prava-sudu-yevropeiskogo-soiuzu-sferi-shcho-rehuliuutsia-uhodoiu-pro-asotsiatsiiu.pdf>.

2. The European Union explained – How the European Union works. URL: http://publications.europa.eu/resource/cellar/bdc6e27e-e519-4308-8e47-73acd9b3977b.0022.02/DOC_1.

3. Council Regulation (EC) No 1186/2009 of 16 November 2009 setting up a Community system of reliefs from customs duty (Codified version).

URL: [https://eur-lex.europa.eu/legal-](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1474787120959&uri=CELEX:32009R1186)

[content/EN/TXT/?qid=1474787120959&uri=CELEX:32009R1186](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1474787120959&uri=CELEX:32009R1186).